

finem usque perventum est, & de nostra ultione non loqueris. Quod cum dicunt, mirabiliter subjungunt: Non vindicam sanguinem nostrum ab iis, qui in terris inhabitant? Ergo non quousque si adhuc illi mortales versantur in terris, qui Domini famulos fuisse, lapide, ungula, flagris, plumbo, ferro, bestiis, igne sunt persecuti. Quousque enim impunitio est prolixioris aetatis, ut aut quousque, sit sine fine: sed adhuc persecutores morantur in carne: aut illi vita excellerunt: etiam si in terris habitant, si quousque non fallit. Sed nihil falsum profertur a testibus veritatis: & ideo magis interpretatio, non fides quaerenda est, quae sub obscura elocutione non excluditur, sed velatur. Cum ergo dicunt: Quousque Domine sanctus & verus non vindicam sanguinem nostrum, ab iis qui in terris inhabitant: non eorum mortali sanguinem mortisque desiderant, qui in eos quondam, aut populari seditione saevierunt, aut tribunalibus suffulti, capitales sententias promulgarunt, quoniam in terris adhuc inhabitant. Nec fas est ut acculerent defuncti, qui dum viverent sunt defensi his verbis: Ne statuas illis Domine hoc peccatum: ignorant enim quid faciunt. Quod si inter passionum tormenta, & amarus mortis dolores: tam pie quilibet, pro iniustus, pro impiis, pro cruentis, pro blasphemantibus supplicarunt: si eo denique tempore, quo ipse angustiarum sensus extrema patientium poterat excitare ad maledictum, precatio pro homine sua est: quis non intelligit, non mentes martyrum, sed persecutorum personas fuisse notatas: eosque appeti, quos in terris adhuc habitare credendum est illo tempore: quos quidem ignorantia non defendit: non eos qui in terris habitare jam per conditionem naturalis substantiae deserunt, & olim ab ipsis martyribus sub ignorantia sunt excusati? Qui isti sunt non ignoramus? Spirituales sine dubio nequitiae & tenebrarum potestates, quae & in terris adhuc inhabitant, & non cum ignorantia in Dei famulos peccaverunt. Nam cum ipsi Domino dixerint: Quid venisti ante tempus torquere nos: quomodo ejus famulos nescierunt, quos nec persecuti essent, si ejus famulos ignorassent? Ergo cum persecuti sunt, scierunt quos per tormenta à Domino suo detrahere conabantur. Ac inde cum beati martyres pro hominibus intercedunt, eosque ignorantie exculatione defendunt: sequitur ut scientes teneantur in crimine, quique ipsas ignorantiae tenebras hominibus suffuderunt: quorum furor etiam impietates excusat humanas: quos non alios dicere poterimus, quam qui etiam suis non amici sunt, dum eis non permittunt esse quod bonum est: etiam Dei famulis inimici sunt, dum eos quod bonum nesciunt, persequuntur. Post harum sanctarum animarum querelam, sequentia videamus. Et data sunt, ait, eis singula stola alba. Quid hoc est quod iterum vestiuntur! Nam prius ut scriptum est: A Deo vestes sunt consecrati, & nunc indumentis gemina libertate donantur. Quae utique vestimenta cum spiritualia sint, non possumus vereri, ne illa quae prius data sunt, extra videantur: nec sane querela generata est. Igitur quoniam diversitas ipsorum & significatio vestium, non sine mysterio est: intelligere debemus donorum varietates, & operationum divitias: quoniam omnia subministrat unus atque idem spiritus. Accipiunt ergo vestes prius, ubi per confessionem corpora posuerunt: credo ut vestiti, non nudi invenirentur. Rursus accipiunt alia vestimenta post interpellationem, imo post immutationem tam longae patientiae sustinentiaeque. Quae utique cum accipiunt: quis non intelligit, ut nova illos veste, ita virtute perfusos, qua nunc emicant & apparent? Quod si aliud postulassent, aliud accepissent, aut dona respuerent, aut amplius quaererent irrisi. At cum nec irridere illos Dei sit, quibus magna promissit: & hi post secundam munificentiam non quarantur, dubitamus ne ad consolationem querelarum eam speciem pertinere, quae vindictam postulantibus est donata? At si ad consolationem, quae major consolatio poterit inveniri hac potestate qua daemones, id est, suos persequuntur inimicos? Nam si stolas istas ad speciem nostrarum vestium conferamus: alias quoque aliquas, ne in his reponendis egeant, inquiramus. Sed hoc ridiculum est, quod statim occurrit, quia à vera & necessaria interpretatione discedit. De vindictae mora generata est querela. In finem utique temporum, id est, nostrorum: in nos enim fines saeculorum devenerunt, ut mora credatur, ad hanc diluendam stolis animae vestiuntur: ne omnino nude sine majori protectione putarentur. Alia enim ratio animarum est corpore expoliatarum, alia hominum

adhuc in carne viventium. Nobis ovium vellera & operatio mulieris, indumenta procurant: illis faciunt merita vestimentum. Cum ergo post querelam martyrum, animae stolis amittuntur, divina protectione donantur, quae se supervestiri etiam ille vas electionis optabat: quam vestem Adam cum amisisset, etiam in paradiso nudus inventus est. Denique indicat operatio quid stolas intelligere debeamus. Si postulat se vindictam martyres credimus: ergo ad consolationem credimus interim aliquid accepisse. Si propter stolas velut quaedam vestium largitiones querela sedata est: cur non haec & prima dona meruerunt? Sed quoniam, ut dixi, virtutum varietates, quibus divinitus praecleara anima muniuntur, in stolis sunt designatae: ideo post secundam munificentiam, juxta postulationis formam, in eos persecutores, qui in terris inhabitant, quid consequuti videantur, ostendunt, quid adhuc etiam habituri erunt: dum pari persecutione consensuros eorum, donec praedestinatus testium numerus impleatur, occidit. Hic & istud non ociose est accipiendum, quod inter duo persecutionum tempora, haec martyrum vox praecessit, ut designent illos blasphemare, qui eos nostro tempore novi aliquid consequutos fuisse mirantur. Nam & cum fuisse crudeliter persecutiones videamus, & venturas credamus: medium ergo istud tempus quo martyres qui praecesserunt remunerantur, hoc nostrum est. Et ideo nunc operantur, non de merito quod semper habuerunt, sed de virtute quam nuper adepti sunt. Forsitan moveat aliquem, quid sit quod expectari jubeantur, si jam ad maturitatem poenae judicium demomibus illatura virtus erupit: resurrectionem ut sustineant admomentur. Ceterum haec illis gloria, & in David carminibus fuerat promissa his verbis: Latrabuntur in cubilibus suis. Dum sepulti sunt, utique latrabuntur. Cubilia posuit pro sepulchris, de quibus & resurrexerunt, cum voce archangelici & tuba Dei fuerint excitati. Cubilia ergo vere dicuntur, in quibus nunc quiescunt. Et si latrabuntur in cubilibus suis, prius hoc futurum erat, nempe quam surgerent de quiete, surgerent de sepulchris. Quod adeo impletum est, ut in cubilibus suis illos sine dubitatione gaudere videamus. Nam quae alia talis gratulatio animas illorum poterit intrare, quam cum ante ipsa cubilia, id est, ut diximus, sepulchra sanctorum, ibi eos inimici sui quos fe quondam occidisse defendebant, nunc & vivere, & ulcisci se non sine tormentorum acerbitate profitentur: Hoc illis istolae istae, quas iteravit specialis largitio contulerunt, per eas & qui non nominabantur implorantur, & qui nesciebantur, celebrantur: & qui non videbantur, apparent. Has stolas, ut legimus, hucusque non habuerunt, sed nunc habere ceperunt. In hac forma mulier illa in Salomone laudatur, quae duplices vestes facit viro suo: unam in patientia passivis, alteram in virtute vindictae. Sic nobis legere sanctum atque pium est: est alias nec loqui debemus, ne vel infidelitas nostra, vel ignorantia in tenebras gentilitatis blasphemia disputatione descendat: cum prophetia ex eo praecesserit, ut venturis lumen inferret. Nunc superest ut credenda sint divinitus fieri quae probavimus & promissa: nec tantum promissa, quantum & postulata. Quod si & postulata sunt, & non aliis quam poscentibus attributa, quid mirum est: si aut quod postularerant, aut quod gaudent se ante accepisse, non occultant. Exigunt penas ab his, qui inhabitant in terris: quos accusatio comprehendit, hos virtus impugnat. Ipsi enim inhabitant in terris, qui possident mentes hominum terrena possidentium: quos cum martyres ad supplicia deposcunt, etiam pro his possederant deprecantur. Denique & ipsa mirabilia sua sic agunt, ut eos à terrena habitatione, id est, ab obsessis terrenis hominibus excludant. An calumniamur cur daemones torqueantur, & favemus inimicis? Martyres contra ipsos pene invidiosa indignatione insurgunt, & sustineri illos tanto saeculorum spatio conqueruntur: & nos fingimus nos mirari quid istud sit, quasi non debeant vel nostro tempore solvere, quod ab Adam merentur? Quod autem istud miraculum Melchior videtur primum exortum, vel bono Ambrosio propriae praeteris fuisse concessum, quis non videt fidem nostram propter Arianorum perfidiam divinis testimoniis approbatam? Namque cum in Italia Catholica fides intolerabilem tyrannidem sub Auxentio sustinisset: tandem donante Domino libertatem veterem & jam eo tempore quo praedicto Ambrosius substitutas est, respicitur: huic tamen ipsi in adversariorum confusionem & nostram spem scilicet, omnis caelestium gloria, omnes etiam martyres consenserunt

qui cum jam pridem apparenti haberent tempus, hominem cui se proderent, inquirebant. Illum certe, cui sub ea fide revelarentur, qua martyria fecissent. Sic donatum est Ambrosio, quod Auxentio denegatum est: quoniam quae Auxentius blasphemabat, Ambrosius praedicabat. Sed cum haec virtus martyrum per omnes provincias sit itura (omnibus enim non Ambrosio soli sine personarum acceptione donanda est) necessario tamen primum in Italia processit, cui infidelitas Ariana fuerat dominata. Quoniam signa non fidelibus, sed infidelibus donata sunt. Nam à Domino, qui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, & credunt, & sequuntur. Et propterea non mirandum quod divina virtus operatur per sepulchra sanctorum, quod nec his remediis potuit haeretica mens curari, ut vel tandem Episcopum eum sequeretur, cui signum postulant, infideles sunt: scribae postulant, pharisaei postulant: Apostoli tacent, &

Domino semper optemus: ut in spe adventus ejus, qui utriusque erit rei revelatio, partem aliquam habere mereamur? Tunc enim scissis omnibus velamentis, talia qualia sunt singula, cuncta cernentur, id est, & stulticia mundialis fallæ sapientia involucris denudata sistetur, & mors mentis beatitudinis deoperta velamine, inhiantem semper ore & patienti in profundum gutture, vitalium inimica prodetur. Tunc & cælestis sapientia, quæ seculariter stulticia nominatur interposita, altitudinem scientiæ Dei, sine alicujus labore elucubrationis intabit, & vera vita nullis mortis tenebris obscurata lucebit, per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor in sæcula sæculorum. Amen. Vides o fili qua valitudine laborat animus suspecti, qui ista non cogitat. Corpusculo adhibui palpamenta, quod si negligerem, anima plus valeret, quæ tunc infirmatur cum exterior roboratur. Sed istam quam dixi animam, morbo stultitiæ vitiatam, orationum tuarum frequentatu sanet: cujus anima sæculi intemperate flagitiis potest aliis subvenire. Non enim ager salutis sue adhibere potest medelam ægrotatione confossis: & anhelans altitudinem plagarum, vulneribus sunt animarum: tunc erunt vere munda, si intus sincerum habeant purumque liquorem. Cæterum quamvis calix aureus sit, & ornatum gemmarum ac splendore pulcherrimus: si in se venena contineat, nonne preciositatem metallorum lætalis poculi virus obfuscat, & micantem specierum nitorem violabit? Sed ne à proposito longius meæ pollicitationis excedam, præfatiuncula meæ verba, verbis Dominicis probabo: ut hoc quod dico, non ex humano sensu inventum, aut ingenio proprio excogitatum putetur, sed divinis sententiis videatur esse constructum: In Evangelio Joannis Dominus ad discipulos ait: Vos autem jam mundi estis propter sermonem meum quem audistis: non dixit, propter quod loti estis tantum: sed propter sermonem meum quem audistis, ideoque mundi estis. Omnes quidem sciebat lotos esse: sed non omnium interiora munda esse probavit, quia inter cæteros erat Judas, qui post aquæ purgationem, animi malitia fordebat. Propter quod quamvis cum aliis lotus ante fuisset: immundus tamen Domini sententia perhibetur. Cujus exemplo evidenter manifesteque monstratur, illum in veritate Dei gratiam percipere, qui eam eo ordine quo scriptura docuerit consequatur. Nam si aliquis corpore tenus renatum esse se credat per aquam, & verbo non sit regeneratus in spiritu, sua salute frustratur, quia cælestis novitatis hæc causa est, ut corporis qualitate manente, homo vetus in novam animi mutetur voluntatem. Cæterum quomodo corpus sordidum, si aqua non est ablutum permanebit immundum: ita anima nisi verbo fuerit mundata divino, sordibus vitiorum corrupta manebit. Ergo si ejus consilio corpus aqua mundatur, qua ratione spernitur quod majus est, si quod minus est, qui tenetur? Stulticia est si ex parte salvari cupit, qui ex toto perit. Qui cum integram habeat in potestate salutem, media velit esse contentus, & contra jura nature, putet solo corpore se salvatum, cum possibilis sit, ante resurrectionis tempus animam sine corpore vivere, quam corpus sine anima stare. Si quis duobus oculis duobusque laboret pedibus, & utriusque membri habeat in potestate medicinam, & uno pede, vel oculo uno sanato, ab alterius cura velit medicum prohibere, nonne vesanae mentis, & medici judicio, & omnium hominum erit sententia condemnandus? Sed dicit aliquis, si totum ex nostro labore expectatur ergo gratia nihil præstat. Nolo quidem ignorantia titulo gratiam Dei temere faciat ingrati: ne fidem suam vertat in scandalum, & fiat ei causa salutis, interitus & perditionis occasio. Cujus rei ratio si cum moderatione queratur: tum demum proficiet ad vitam, quæ per præsumptionem forte præcipit ad mortem. Sed gratia quidem gratis peccata dimittit, sed cum consensu & voluntate credentis. Sicut Philippus eunucho in actibus apostolorum probat dicens: Si credis ex toto corde, licet te baptizari. Quo testimonio intelligitur, non minus periculum esse, si baptizetur incredulus, quam si vere credentis baptismum denegetur. Credens autem ille esse iuxta scripturas, qui ex toto corde crediderit. Et si ex tota cordis arce credendum est, ut ex credulitate merito baptismum fidei detur, aqua non sufficit baptizato, quæ credentis animum in corde non attingit. Et ne periclitetur meritum cordis, verbum quo contingit & mundari eor possit, accipiat oportet. Quia si aqua contentus sit ille qui credidisse se dicit, quæ membra extrinsecus diluuntur, & verbum quo gloriatur

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Præter quam quod totus sermo habet modis omnibus distinet à dictione Hieronymiana, vel hinc deprehendi poterat ab alio scriptam fuisse, quod in plerisque codicibus non erat ascriptum nomen ejus ad quem fuerit scripta: quod dicit Hieronymus nunquam solitus est omittere, nisi cum est argumentum odiosius, velut ad matrem & filiam de suscepto convitiu: præsertim quoties versatur in argumento declamatorio, in quo studuit exemplum proponere magis quam rem narrare gestam. In cæteris non solum ascribit vocabulum, verum aliquid laudis admisit Epistola. In quibusdam ascriptum erat, ad Ctesiphontem.

INSTITUIT AMICUM IN SCIENTIA divinæ legis.

PRÆSUMPTIONEM meam excusare conarer, si me non & tempus & causa simulque tuerentur & charitas: & si nunc propria magis verba quam divina vellem tuis auribus intimare. Accedit insuper quod exhortatio nostra habet ex simplicitate fiduciam, & ex veritate virtutem: quia non de immunditia est, neque de errore, neque de dolo: hoc plane præmonco, ne contemplatione mediocritatis meæ, Domini verba despicias, quæ pio affectu tibi nunc Ecclesiæ parvulo, ad confovendam infantia novitatem lactea interim portiguntur: donec aut per te postmodum, aut per alios eruditus, in virum perfectum, eis solidioribus roboreris. Ad plenum ergo te scire cupio, quod ex parte nosse te credo: ob hoc Dominum & Dei verbum descendisse de cælis, ut assumpto nature nostræ homine, humanum genus, quod ab Adam jacebat erigeretur in Christo: tantumque novo homini per obedientiam præstaretur salutis: quantum veteri per inobedientiam perditionis acciderat. Verum quoniam si obedientia siue inobedientia, vocabula illa ut mihi videtur incorporea sunt, non materiæ corporalis: & quia incorporalia ex corporalibus generari omnino non possunt, manifestum est incorporea ex incorporalibus nasci: & si obedientiam incorporalem, quæ inobedientiæ remedium est, ex incorporali anima gigni ratione probabile est, manifesto

stium est obedientiam ex animi consilio, non ex corporis materia procedere. Qua ratione colligimus vocationem nostram juxta vocantis dignationem, etiam nostræ voluntatis stare consensu: ita ut lavacrum quod corpus credentis acceperit, animæ magis beneficio consequatur, & utriusque substantiæ purgationem, quæ in aqua constat & verbo, merito mentis debeat asferre. Verum ut ea quæ diximus, manifesta probatione firmemus, evidentiæ de scripturis exempla ponamus. Scriptum est in Apostolo: Sic Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, ut eam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vite, ut exhiberet eam sibi gloriosam & immaculatam. Per aquam & verbum mundari dixit Ecclesiam: Ecclesia utique non sumus, si tamen sine vitio & macula, ut præcipitur, vixerimus: corporalia corporalibus, & spiritualia spiritualibus purgantur. Anima verbo & aqua, corpus aqua solummodo videtur ablutum. Anima intrinsecus pristinis in sordibus & concupiscentiis residentis, Evangelistæ est timenda sententia: dicens: Pharisæe cæcæ, munda prius quod intus est, ut fiat mundum & id quod foris est. Et revera si corpora nostra vasa sunt animarum: tunc erunt vere munda, si intus sincerum habeant purumque liquorem. Cæterum quamvis calix aureus sit, & ornatum gemmarum ac splendore pulcherrimus: si in se venena contineat, nonne preciositatem metallorum lætalis poculi virus obfuscat, & micantem specierum nitorem violabit? Sed ne à proposito longius meæ pollicitationis excedam, præfatiuncula meæ verba, verbis Dominicis probabo: ut hoc quod dico, non ex humano sensu inventum, aut ingenio proprio excogitatum putetur, sed divinis sententiis videatur esse constructum: In Evangelio Joannis Dominus ad discipulos ait: Vos autem jam mundi estis propter sermonem meum quem audistis: non dixit, propter quod loti estis tantum: sed propter sermonem meum quem audistis, ideoque mundi estis. Omnes quidem sciebat lotos esse: sed non omnium interiora munda esse probavit, quia inter cæteros erat Judas, qui post aquæ purgationem, animi malitia fordebat. Propter quod quamvis cum aliis lotus ante fuisset: immundus tamen Domini sententia perhibetur. Cujus exemplo evidenter manifesteque monstratur, illum in veritate Dei gratiam percipere, qui eam eo ordine quo scriptura docuerit consequatur. Nam si aliquis corpore tenus renatum esse se credat per aquam, & verbo non sit regeneratus in spiritu, sua salute frustratur, quia cælestis novitatis hæc causa est, ut corporis qualitate manente, homo vetus in novam animi mutetur voluntatem. Cæterum quomodo corpus sordidum, si aqua non est ablutum permanebit immundum: ita anima nisi verbo fuerit mundata divino, sordibus vitiorum corrupta manebit. Ergo si ejus consilio corpus aqua mundatur, qua ratione spernitur quod majus est, si quod minus est, qui tenetur? Stulticia est si ex parte salvari cupit, qui ex toto perit. Qui cum integram habeat in potestate salutem, media velit esse contentus, & contra jura nature, putet solo corpore se salvatum, cum possibilis sit, ante resurrectionis tempus animam sine corpore vivere, quam corpus sine anima stare. Si quis duobus oculis duobusque laboret pedibus, & utriusque membri habeat in potestate medicinam, & uno pede, vel oculo uno sanato, ab alterius cura velit medicum prohibere, nonne vesanae mentis, & medici judicio, & omnium hominum erit sententia condemnandus? Sed dicit aliquis, si totum ex nostro labore expectatur ergo gratia nihil præstat. Nolo quidem ignorantia titulo gratiam Dei temere faciat ingrati: ne fidem suam vertat in scandalum, & fiat ei causa salutis, interitus & perditionis occasio. Cujus rei ratio si cum moderatione queratur: tum demum proficiet ad vitam, quæ per præsumptionem forte præcipit ad mortem. Sed gratia quidem gratis peccata dimittit, sed cum consensu & voluntate credentis. Sicut Philippus eunucho in actibus apostolorum probat dicens: Si credis ex toto corde, licet te baptizari. Quo testimonio intelligitur, non minus periculum esse, si baptizetur incredulus, quam si vere credentis baptismum denegetur. Credens autem ille esse iuxta scripturas, qui ex toto corde crediderit. Et si ex tota cordis arce credendum est, ut ex credulitate merito baptismum fidei detur, aqua non sufficit baptizato, quæ credentis animum in corde non attingit. Et ne periclitetur meritum cordis, verbum quo contingit & mundari eor possit, accipiat oportet. Quia si aqua contentus sit ille qui credidisse se dicit, quæ membra extrinsecus diluuntur, & verbum quo gloriatur

anima non requirit: jam non videbitur ex corde ut debuit, sed ex corpore credidisse, quod nequaquam fieri posse ratione ulla conceditur: ut sine sententia mentis, solum corpus peculiarem intelligentiam habere judicetur. Unde confidens de prudentia tua, quæ pro benignitate sibi insita, præpostere quidquam fieri, nec alii homini pateretur: rogo ut ad institutionis plenitudinem, verbum Domini, hoc est Evangelium diligentius legas: ex quo scientiam ampliorem ejus quam credidisti lucis excipias, ut possis in omnibus nosse quid facturus sis. Nam sine divinæ legis & disciplinæ cælestis scientia, difficile esse quemquam posse salvari, non meus, sed divinus sermo probabit. Ait Isaias Propheta: Qui non didicerit iustitiam Dei, veritatem non faciet. Item de hoc ipso in libro Sapientiæ: Et quis erit consummatus inter filios hominum: si absterit ab illo sapientia Dei, in nihilum computabitur. Vani sunt enim omnes homines quibus non est scientia legis Dei. Unde Dominus in Evangelio ad eos qui aliter quam se veritas habeat, suspicantes erant, respondit: Erratis nescientes scripturas: ostendens in summa rerum salutarium nebula & tenebris constitutos eos, qui spirituales lucernas, id est, divinæ legis scientiam habere nolent accensam. Quam quidam repellentes, per Prophetam à Domino repelluntur, sicut scriptum est: Quia tu scientiam repulisti, repellam & ego te. Nullo igitur modo passim nos nostro iudicio committamus, ne nobis exclamet Isaias: Vae qui prudentes sunt apud semetipsos, & in conspectu suo periti. Unde & Paulus Apostolus ait: Si quis sibi videtur sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat ut sit sapiens: Sapientia enim hujus mundi, stultitia est apud Deum. Propter quod ad regem Tyri dicitur, humana sapientia gloriantem, sapientes enim non erudient te: id est doctrinæ cælestes, & sapientia Dei. Est & sapientia hominum, non negamus: sed una suadet ad vitam, alia impellit ad mortem: quia sapientia humana quæ stulticia reprehenditur, & ab Apostolo Spiritu sancto definitur, janua mortis, & materia æterni interitus approbatur. Sicut scriptum est in Propheta: Simul insipiens & stultus peribunt. Insipiens qui dixit in corde suo, non est Deus, & stultus quamvis Deum ore fateatur in actione præsentis vite, in perpetuum non proficit, sicut scriptum est: Melior est puer pauper & sapiens, quam rex stultus & senex, qui nescit in posterum providere. Bonum est quidem homini sapere, si juxta scripturas ad hoc sapiam, ut providentiam habeat futurorum: mortalitatis statum, per quotidie morientium hominum exitus, & totius sæculi paulatim per detrimenta labentis ruinam considerans. Cæterum si quis usurpata semel intentionis ducatur intuitu: & sua se magis, quam Dei velit gubernari sententia, divinæ lege postposita, propria consilia, Dei consilia anteponat, hanc Prophetæ clamentis timeat vocem: Vae desipientibus legem Domini, timor, fovea & laqueus super eum. Sicut pluvia valida inutilis est: ita qui relinquant legem laudant impietates. Qui autem diligunt legem, circumdant sibi murum. Beatus vir qui in lege Domini die noctuque meditatur: cujus animus aliud nescit, quam sermonis Dei eloquia retractare. Quanto à terrena cogitatione remotior est, tanto Deo vicinior & cælo est: quem non immerito divinus sermo & collaudat, & vere ditiores divitibus præfert, dicens: Beatus homo qui invenit sapientiam. Melius est enim eam mercari, quam auri & argenti thesauros: preciosior est lapidibus preciosis. Item omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tantquam lutum existimabitur argentum ab illa. Sed dum in exhortatione sapientiæ diutius immoramur, ne quis forte existimet nos contra Apostolum, doctorem legis præferre factori, suo ordine respondebimus, oportere prius nosse quid iustum sit, quidve prohibitum, ut scientes utrumque servemus. Alioquin ante scientiam mandati impossibile est nosse quid fiat. Temerarium satis est, si nostræ voluntatis legem nobis putemus posse sufficere, cum etiam Apostolum legamus fuisse sub lege, ipso dicente: His qui sine lege erant, quasi sine lege essem, cum sine lege Dei non essem, sed in lege Christi essem. Et alibi: Invenit onera vestra portate, & sic implebitis legem Christi. Qui paterna pietate Christi passione redempti sunt, & qui ad hoc redempti sunt, ut redemptoris jura servantes ad vitam se in cælo repositam præparent: ad quam redempti licet nullo modo pervenire dicantur, nisi ea quæ jubentur obsequis competentibus exequantur, sicut scriptum est: Si vis ad vitam ingredi, serva præcepta, hoc est: ab omni illicito quo pro-

hiberis, recedas, & ad omne bonum quod juberis, promptus accedas: ne in pristinis vitiositatis concupiscentiis perseverans, fidem qua credidisti, veteris peccati alicujus adhuc amore corrumpas, & agnitio Dei, quæ per novam gratiam revelata est, per delicta violetur, dicente Propheta: Mendacium & non fides prævaluit super terram: quia à malis ad mala transierunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus: Unde & beatus Apostolus Joannes paria testatur, dicens: Qui dicit se nosse Deum & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Et iterum: Omnis qui peccat, non videt Deum, nec cognovit eum. Et peccatum non in uno tantum mandatorum genere, sed in utroque consistit. Peccat quidem ille qui imperata neglexerit, sed plus peccat qui interdicta non servat. Sacrificia & vota reprobantur oblationum, nisi purus & sanctus fuerit animus offerentis: & immaculatam hostiam faciunt indignam præcordia maculata, dicente Domino: Si offers munus tuum ad altare, & illic recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversus te, relinque illic munus tuum &c. Omni oblatione & hostia preciosior est obtemperantia mandatorum, dicente Propheta: Ecce dico, obedientia melior est quam victima, & obauditio quam adeps arictum. Et alibi: Initium bonæ viæ facere iusta, quæ accepta sunt apud Deum magis, quam immolare hostias. Et alibi: Qui conservat legem, multiplicat oblationem. Sacrificium salutare est, attendere mandatis, & descendere ab omni iniquitate, & propitiationem litare sacrificii super injuria. Non nobis blandiri debemus in factis iustorum, si in prohibitorum transgressione peccemus, cum transgressionis crimen benefici meriti tollat. Quod non mei sensus assertio, sed utriusque testamenti exempla probant: ubi iniquus etiam Dei amicos ob unius contemptus errorem, bonorum retrofactorum munificentiam perdidit. Sic Adam cum diabolo facile credidit seducendi: post familiaritatem & colloquium Dei, unius pomi cupiditate superatus, perdidit paradisum, & quia per transgressionem unum habere præsumpsit, multa simul bona amisit. Sic uxor Lot post Angelorum obsequia, contra interdictum retro respiciens, in figmentum salis repente mutata est. Sic Sameias eadem die, qua mirabilia fecerat gratia prophetali, a leone dejectus occiditur. Sic infelicitissimus Judas, post electionis meritum, post signorum gloriam, post apostolicam dignitatem, exigua stipes amore deceptus, cui tribunal promittebatur in cælo, laqueo captus est in terra. Et ne nobis per alienarum solummodo rerum fraudulentiam periculum imminere putemus, reminiscamur Ananiam & Sapphiram, non de aliena appetita pecunia, sed de sua timide erogata damnatos. Rogo post tot documenta, & tot mortes, unde in nobis crevit impunitas delinquendi? Quis hic præsumptionis spiritus, qui tantam in animo nostro operatur audaciam, ut cum sanctos homines de levibus etiam culpis videamus esse punitos, & nos quotidie in majoribus & pluribus delinquentes, æternos in media damnatione fore credamus. Quamquam leve nunquam sit, Deum etiam in exigua contemnere: qui non tantum ad qualitatem peccati respicit, sed ad personæ contemptum. Propter quod homini non solum intendendum est, quale sit quod jubetur, sed quantum sit ille qui jubet. Excluditur hoc loco vulgaris illa sententia, qua mihi, suo iudicio religiosi & qui sapientes sibimet videntur, dicere solent: Sufficit nobis ut non criminalia peccata & majora faciamus, facilis est enim omisso minorum delictorum. Qui dum animali sapientia occupant animos, spirituales intelligentiam & consuetudinem divinæ legis ignorant: quæ sæpe peccatum ostendit, quod nobis non videtur esse peccatum: & quæ illic pietatem facit, ubi nos opus impietatis ostendimus. Saul & Josaphat reges fuerunt populi Israel, & dum misericordiam his quoque Deus oderat præstiterunt, Dei offensam in opere pietatis incurrununt. Econtrario Phinees filiusque Levi, gratiam Dei humana cæde & suorum parricidio meruerunt. Vides quantum ab humanis sensibus per nostram imperitiam discrepat divina sententia, ut nobis interdum cælestis iudicis dispensationem nescientibus, injusta videantur, quæ per causam scientiam iustæ satis & rectè facta probantur? Rursum ea quæ nostro iudicio bona probantur, apud Deum plerumque reproba & ingrata videntur. Quis hodie patris Abraham exemplo, innoxium volens filium trucidare, humano iudicio non crederetur infans? Econtra, quis in tactu arcæ divinæ imitatus Ozam hominum sententia damnaretur? Episcopus Ephesæ-